

Huvudman

ÖSTERSUNDS KOMMUN
kundcenter@ostersund.se

Beslut

Datum 2024-12-19

Dnr SI 2024:1973

Sida 1 (6)

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Häggenås skola i Östersunds kommun; nu fråga om uppföljning av beslut den 20 maj 2024

Beslut

Skolinspektionen avstår med stöd av 26 kap. 12 § p. 3 skollagen (2010:800) från att ingripa mot Östersunds kommun avseende brister rörande att starta utredningar avseende behov av särskilt stöd. Skolinspektionen avslutar därmed ärendet.

Beslutet om avstående från ingripande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Om ärendet

Skolinspektionen har våren 2024 genomfört en tillsyn av Häggenås skola i Östersunds kommun. Skolinspektionen beslutade den 20 maj 2024 att förelägga Östersunds kommun att senast den 16 oktober 2024 vidta åtgärder för att avhjälpa brister kring särskilt stöd. Vidare tilldelade Skolinspektionen Östersunds kommun en anmärkning rörande brister med skolans arbete kring trygghet och kränkande behandling.

Östersunds kommun har den 15 oktober 2024 inkommit med en redovisning av vidtagna åtgärder med anledning av föreläggandet och anmärkningen och ytterligare skriftväxling har ägt rum. Skolinspektionen har även genomfört ett samtal med skolans rektor.

Skolinspektionen har i nu aktuellt ärende tagit ställning till om Östersunds kommun har följt föreläggandet och vidtagit åtgärder med anledning av anmärkningen samt om påtalade brister har avhjälpats.

I de fall enskilda elever omnämns i beslutet framgår vilken elev som avses i aktbilaga 6 i ärendet.

Avstående från att ingripa

Särskilt stöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av huvudmannens redovisning framgår att huvudmannen har informerat rektorn, lärare och övrig skolpersonal om skollagens bestämmelser kring särskilt stöd, skyldigheten att anmäla till rektorn om en elev kan vara i behov av särskilt stöd samt skyldigheten att initiera en utredning om elevs behov av särskilt stöd. Enligt huvudmannens redovisning har detta skett vid ett flertal tillfällen under vår- och höstterminen 2024. Vid ett av tillfällena uppdaterades även elevhälsoplanen.

Huvudmannen uppger i sin redovisning att det kommit in fyra anmälningar om behov av särskilt stöd under perioden den 27 maj till den 9 oktober 2024. Av redovisningen framgår datum för när utredning om särskilt stöd initierats för respektive elev. Det framgår även att rektorn startat utredning om behov av särskilt stöd för elev 7 och 9, när utredningarna initierats samt datum för beslut om åtgärdsprogram. Elev 29:s utredning om särskilt stöd är färdigställd och har tillsammans med fattat beslut bifogats huvudmannens redovisning. Därutöver har huvudmannen redovisat hur många beslut om åtgärdsprogram och beslut om att inte utarbeta åtgärdsprogram som fattats innan den 9 oktober 2024. Besluten har bifogats huvudmannens redovisning.

Vidare redovisar huvudmannen att det under perioden den 27 maj till den 9 oktober 2024 fattats ett beslut om anpassad studiegång (elev 15). Beslutet har bifogats huvudmannens redovisning. Av beslutet framgår vilka avvikelser som gjorts från timplanen och de ämnen och mål som annars gäller från utbildningen. En klagörande motivering till beslutet framgår av bifogad bilaga.

Under perioden den 27 maj till den 9 oktober 2024 redovisar huvudmannen att det utvärderats två åtgärdsprogram (elev 12 och elev 15). För elev 12 har åtgärdsprogrammet avslutats och beslut om att inte utarbeta åtgärdsprogram har bifogats huvudmannens redovisning. För elev 15 har det fattats ett beslut om att utarbeta nytt åtgärdsprogram, beslut om nytt åtgärdsprogram är bifogat huvudmannens redovisning.

Av huvudmannens redovisning framgår att rektorn inte startat utredning om särskilt stöd för elev 26 och 28. Huvudmannen uppger att utredning om särskilt stöd för elev 26 inte startats på grund av extra anpassningar. För elev 28 uppger huvudmannen att det i stället genomförts en utredning om problematisk skolfrånvaro. Huvudmannen uppger att eleverna inför höstterminen 2024 bytt skolenhet. Huvudmannen uppger att Häggenås

skola överlämnat information kring eleverna 26 och 28 till mottagande skola vid möte den 14 augusti 2024. Blivande mentorer, specialpedagog, speciallärare och rektor deltog vid mötet. På mötet har avlämnande skola delgett mottagande skola information om elevernas måluppfyllelse och vilka behov eleverna har i undervisningen. Avlämnande skola har även uppmanat mottagande skola att ta kontakt med elevernas vårdnadshavare för att skapa en kontakt och möjliggöra samarbete mellan hem och skola. Av huvudmannens redovisning framgår vidare att avlämnande och mottagande specialpedagoger och speciallärare haft flera möten kring eleverna för att överlämna information om elevernas behov och vilket stöd som eleverna haft på Häggenås skola. Häggenås skola uppges ha uppmanat mottagande skola att starta utredning om särskilt stöd för de båda eleverna. Mottagande skola har återkopplat till Häggenås skola den 2 oktober 2024 vilka åtgärder skolan vidtagit för eleverna hittills under denna termin.

Rättslig reglering

Av 3 kap. 7 § skollagen framgår bland annat att om det framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen enligt 5 §, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd.

Av 3 kap. 9 § skollagen framgår bland annat att ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd, vad ett åtgärdsprogram ska innehålla och att beslut om åtgärdsprogram fattas av rektorn. I vissa fall får rektorn inte överlåta sin beslutanderätt till någon annan. Om en utredning enligt 7 § visar att eleven inte behöver särskilt stöd, ska rektorn eller den som rektorn har överlåtit beslutanderätten till i stället besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas.

Av 3 kap. 12 § skollagen framgår att om det särskilda stödet för en elev i grundskolan inte i rimlig grad kan anpassas efter elevens behov och förutsättningar, får ett beslut om särskilt stöd innebära avvikelser från den timplan samt de ämnen och mål som annars gäller för utbildningen (anpassad studiegång). I grundskolan ska den anpassade studiegången utformas så att eleven så långt som möjligt får förutsättningar att nå behörighet till gymnasieskolans nationella program. Rektorn ansvarar för att en elev med anpassad studiegång får en utbildning som så långt det är möjligt är likvärdig med övrig utbildning i den aktuella skolformen.

Av 3 kap. 12 j § skollagen framgår att när en elev byter skolenhet ska den skolenhet som eleven lämnar överlämna sådana uppgifter om eleven som behövs för att underlätta övergången till den mottagande skolenheten.

I 29 kap. 10 § skollagen framgår att i ärenden som avser myndighetsutövning mot någon enskild tillämpas bland annat 32 § förvaltningslagen (2017:900). Enligt förarbetena gäller paragrafen bland annat när beslut fattas i ärenden om särskilt stöd (prop. 2009/10:165 s. 928).

Enligt 32 § förvaltningslagen ska ett beslut som kan antas påverka någons situation på ett inte obetydligt sätt innehålla en klargörande motivering om det inte är uppenbart obehövligt. En sådan motivering ska innehålla uppgifter om vilka föreskrifter som har tillämpats och vilka omständigheter som varit avgörande för myndighetens ställningstagande.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen konstaterar att Östersunds kommun och Häggenås skola inte följt föreläggande om att starta utredning om särskilt stöd för elev 26 och 28, vilket är en brist.

Av ovan redovisade omständigheter framkommer dock inte annat än att föreläggandet följts i övrigt och att resterande påtalade brister har avhjälpats.

Val av ingripande

Skolinspektionen får enligt 26 kap. 12 § skollagen avstå från att ingripa om en överträdelse är ringa (p. 1), den vars verksamhet granskas vidtar nödvändig rättelse (p. 2), eller det i övrigt med hänsyn till omständigheterna finns särskilda skäl mot ett ingripande (p. 3).

Skolinspektionen bedömer att det finns särskilda skäl att avstå från att ingripa. Denna bedömnings görs mot bakgrund av att elev 26 och 28 slutat på skolan och information kring elevernas behov överlämnats till mottagande skola.

Områden utan konstaterade brister

Arbetet med trygghet och kränkande behandling

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Huvudmannen redovisar att skolan arbetar med en arbetsmodell som syftar till att öka trygghet och studiero. Rektorn beskriver att personalen får utbildning kring modellen av den centrala elevhälsan och får utbildning i

att använda sig av pedagogiska verktyg som främjar trygghet och studiero i undervisningen och under raster. Modellen innebär att eleverna ska öva på att göra rätt saker och att oönskade beteenden ska minska. Nästintill alla lärare är utbildade och använder arbetsmodellen och två eller tre personal på fritids har också gått utbildningen. Enligt huvudmannen och rektorn har skolan under höstterminen 2024 utvecklat arbetet kring rasterna. Skolan organiserar rasterna så inte alla elever har raster samtidigt, rastvärdarna är ansvariga för olika delar av skolgården för att säkerställa att det finns personal överallt och de bär västar för att synas. Arbetet med styrda rastaktiviteter har blivit mer omfattande och kontinuerligt, varvid skolans elevvärd har en viktig roll. Elevvärderna har också uppdraget att befinna sig i skolans korridorer för att trygga upp. Skolan ger särskilt aktivt stöd till elever som behöver extra hjälp under rastaktiviteterna och klasserna har varje dag samtal kring rastaktiviteterna, genom att förbereda eleverna inför varje rast och efter varje rast utvärdera hur rasten har varit.

Rektorn uppger att skolan under höstterminen 2024 tagit upp arbetet med sociala medier som under föregående läsår 2023/24 "rann ut i sanden" men eftersom det kommer att vara ett byte av kurator kommer inte hela skolan att kunna ta del av det arbetet. Det har från skolans håll varit prioriterat att mellanstadiet fått insatsen.

Av huvudmannens redovisning framgår att skolan har sett över sina rutiner för att motverka kränkande behandling genom att utöka antalet personal på rasterna och att genom att arbeta med språkbruket i klasserna. Rektorn uppger att personalen på skolan har arbetet med planen mot kränkande behandling flera gånger och bland annat diskuterat vad som står i planen och vad det innebär. Genom det arbetet finns en bättre kommunikation och uthållighet hos personalen att arbeta med kränkande behandling. Enligt rektorn har skolan en nolltolerans mot att inte agera när incidenter sker. Huvudmannen redovisar att skolan har en ökad kommunikation och dialog mellan personal för att få bättre förutsättningar och vara tillgängliga för eleverna. Huvudmannen redovisar vidare att skolan under höstterminen 2024 genomför en utbildning "Utbildning förebygg hot och våld".

Plan mot kränkande behandling för Häggenås skola 2024/25 har bifogats huvudmannens redovisning. Huvudmannen uppger att eleverna har deltagit i arbetet med planen den 27 maj 2024 genom att dels svara på ett antal frågor kring trygghet och trivsel, dels arbeta med att upprätta en ny plan. Elevernas utvärdering låg till grund för den nya planen för läsåret 2024/25. Huvudmannen redovisar att eleverna den 24 september 2024 även varit med i arbetet med att prioritera vilka områden som är viktigast att arbeta med under läsåret 2024/25 och att planen därefter fastställdes.

Rättslig reglering

Av 5 kap. 3 § skollagen framgår bland annat att alla elever ska tillförsäkras en skolmiljö där utbildningen präglas av trygghet. Huvudmannen ska säkerställa att det på skolenheten bedrivs ett förebyggande arbete som syftar till att skapa trygghet. Av förarbetena framgår att det förebyggande arbetet bland annat ska omfatta ett aktivt arbete med att främja de normer och värden som ska präglade utbildningen, bl.a. alla människors lika värde och respekt för andra människors egenvärde samt jämställdhet, och åtgärder inriktade mot specifika problem som sexuella trakasserier eller andra former av kränkningar (prop. 2021/22:160 s. 229 f.).

Av 5 kap. 6 § skollagen framgår att personalen får vidta de omedelbara och tillfälliga åtgärder som är befogade för att tillförsäkra eleverna trygghet och studiero. Detta innefattar en befogenhet att ingripa fysiskt för att avvärja våld, kränkningar eller andra ordningsstörningar. En sådan åtgärd får vidtas endast om den står i rimlig proportion till sitt syfte och övriga omständigheter.

Av 6 kap. 8 § skollagen framgår att huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Enligt 2 § förordningen (2006:1083) om barns och elevers deltagande i arbetet med en plan mot kränkande behandling ska planen upprättas, följas upp och ses över under medverkan av barnen eller eleverna vid den verksamhet som planen gäller för. Utformningen och omfattningen av barnens eller elevernas deltagande ska anpassas efter deras ålder och mognad.

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att skolan vidtagit åtgärder i enlighet med Skolinspektionens anmärkning och att påtalade brister har avhjälpats. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Beslutet har fattats av juristen Ellen Kalman.

Utredaren Anna Karlsson har varit föredragande i ärendet.